

HARMADIK RÉSZ.

Az egyes nyomozó cselekmények.

I. A helyszini szemle.

A bűnvádi perrendtartás 225. §-a szerint a bűnvádi ügyre nézve fontos ténykörülmények megfigyelésére a szemle szolgál. A nyomozónak nemcsak joga, hanem kötelessége is a bűncselekmény elkövetésének helyét tüzetes megszemlélés tárgyává tenni. A megszemlélés azért bir különös jelentőséggel, mert kettős célra szolgál : a megfigyelendő és felderítendő tények felkutatására és a talált nyomok pontos megőrzésére mindaddig, amíg a bírói szemle megtartatik.

Első és főszabálya a szemle megtartásának *a teljes nyugalom*. Nem szabad jobbra-balra kérdezősködni, össze-vissza rendelkezéseket tenni, hanem mindenekelőtt eltávolítva onnan minden idegen egyént, szótalánul kell megtekinteni a helyszint s megfigyelni, ami előttünk áll.

1. A helyszin megszemlélése.

Mit kell megszemlélni?

Nem elegendő, hogy csak azt szemléljük meg, ami éppen a szemünkbe ötlik; ne felejtsük el, hogy a bűnügyekben többnyire a legkisebb és látszólag legjelentéktelenebb dolgok a legnagyobb szerepet játszóak ; később az ember csak körülbelül emlékszik rájuk, de pontosan, p. o. valami helyzetet, vagy körülményt már nem tud megállapítani.

Egy kastélyban reggel szobájában meggyilkolva találták a földbirtokost és nejét. A holttestek félig felöltözve, ágyuk előtt a padlón fekvé, találtattak, az ágyak meg voltak vetve. A helyszini szemle alkalmával elmulasztatott annak a pontos megállapítása, hogy az ágyakban háltak-e, vagyis hogy a meggyilkoltak este lefekvés közben, vagy reggel felkelés közben gyilkoltattak-e meg. Az egyedül álló házban rajtuk kívül senki sem lakott. A terheltek az esti órákra alibit tudtak bizonyítani. Miután az, hogy a cselekmény este, vagy reggel követtetett-e el, ezek szerint megállapítható nem volt, a vádlottak védelme sikerre vezetett.

Miután rendszerint nem a nyomozó a legelső személy, aki a helyszinén megjelent, hanem azok, akik p. o. a hullát megtalálták, vagy a betörést, a leégett házat felfedezték, ezért mindenekelőtt azzal kell tisztába jönni, hogy ki volt már ott s mit csinált az eset felfedezése óta.

Egy bűnperben nagy szerepet játszott egy, a meggyilkolt egyénen talált posztózeke, míg ki nem derült, hogy ezt a községbíró terítette reá avégből, hogy az arra járó-kezők a hullának kettéhasított kopyájának szemléletétől ne borzadjanak.

Mindenesetre meg kell figyelni rendszerint a következőket :

1. A tett színhelyének fekvését és környékét. Ha a tett színhelye épület, ismerni kell az egyes helyiségek egymáshoz való viszonyát, vagyis, hogy egyikből a másikba hogy lehet bejutni.

2. Azt a módot, hogy hogyan jöhetett be a tettes és hogyan távozhatott, a záruk, ajtók, ablakok állapotát, a láb-, kéz- és keréknyomokat, valamint a jelenlét, a jövés és menés nyomait.

3. A tettes által otthagyt dolgokat. Sokszor oly dolgokat, melyeket a tettes otthagyt, a házhoz tartozónak nézik, máskor pedig azt, ami a házhoz tartozik,

bűnjelnek nézik. De megesik az is, hogy a tettes valamit csak azért tesz oda, hogy a hatóságot félrevezesse.

4. Meg kell figyelni a tettes cselekményének a hatásait. Miután eleve nem tudhatjuk, hogy a tettes hogyan járt el, el kell képzelnünk a különböző lehetőségeket, hogy hogyan játszódhatott le a bűntett és azután meggondolunk minden lehetőséget, hogy a talált következmények megfelelnek-e annak, ahogy a bűncselekmény lefolyását elképzeltük. Ha ezen elképzelés és az előtalált helyzet között ellentmondás mutatkozik, biztosra vehetjük, hogy feltevésünk téves volt s új feltevést kell keresnünk mindaddig, míg az ellentmondások teljesen ki nem küszöböltetnek.

Hogyan kell szemlélni ?

Mindenekelőtt arról kell gondoskodni, hogy sem a szemle előtt, sem a szemle alatt a helyszínen semmiféle változás ne történjék. Mielőtt tehát akármit megfogunk, előbb azt pontosan meg kell állapítani, hogy az illető tárgy hogyan fekszik, mi látható rajta és ezt fel kell jegyeznünk, mielőtt tovább mennénk. A nyomozó vegyen fel a helyszíni szemléről jegyzőkönyvet. Feltétlenül szükséges, hogy a helyszíni szemlén tapasztaltakat már ott a helyszíni szemle alatt lépésről-lépésre feljegyezzük. A pontatlanság és egyetlen szerencsétlen hiba helyrehozhatlan kárt okozhat.

Egy gyujtogatás alkalmával lábnyomot találtak, amelyről kétségtelenül megállapítást nyert, hogy az a terhelttől ered. Utóbb derült ki, hogy a nyomozó a tett színhelyére vezette a terheltet és e lábnyom akkor került oda.

Egy másik esetben a helyszíni szemléhez hívott orvos belépett az ott talált vértócsába s a lakásban össze-vissza járva, vérnyomokat idézett elő, ami természetesen, nagy zavart okozott.

Az átvizsgált helyiségeket le kell zárni; a lábnyomokat edénnyel vagy egy megfordított nyílt ládával kell letakarni.

A szemle megejtése után a helyszint szigorú őrizet alá kell venni, különösen, ha a tettes még nincs fogva, mert az gyakran valami különös erőből vonzva, tettének színhelyére vissza szokott térni.

15. ábra. Mezitelen lábnyom felvétele fényképpel.

2. Lábnyomok.

A lábnyomok fontosságát a nyomozók eddigelé azért nem méltányolták eléggé, mert megtalálásukhoz és felhasználásukhoz keveset értettek. A jelentésekben ritkán fordulnak elő a lábnyomok és ha előfordulnak, a bűnvádi eljárás számára kevés értékkel bírnak. Lopási esetekben olvassuk olykor a nyomozók által készített jelentésekben, hogy lábnyomok vezetnek a káros házától a gyanúsított lakása felé, de miután ezek a nyomok a megfelelő ismeretek hiányában nem tétetnek sem

kellő vizsgálódás tárgyává, sem pedig a nyomozó közegek többnyire nem ismerik annak a módját, hogy hogyan kell ezeket a lábnyomokat felvenni s így a bűnvádi eljárás számára szemléltetővé tenni s értéke-

síteni, az eljárásban hasznuk sem vehető. Sok esetben ily felületes jelentés egyenesen megtéveszti és zavarba hozhatja a bíróságot.

A lábnyomok ismeretének értékelése mindenekelőtt előkészületet, begyakorlást és sok fáradságot kíván.

Nagyon ajánlhatjuk előgyakorlatul azt, hogy aki ezzel foglalkozni kíván, figyelgesse meg a járása-keleése közben elébe kerülő lábnyomokat. (15. ábra.)

A nyomozó járőrnek igen sok alkalma van arra, hogy szolgálati utjai és portyázásai közben, különösen midőn egyik községből a másikba megy, a sáros, behavazott vagy poros országuton a lábnyomokat megfigyelje. Ilyenkor vegye szemügyre különböző alakjukat, nagyságukat, a lábnyomoknak egymástól való távolságát; kísérelje meg annak a megfigyelését, hogy a lábnyomok össze-visszaságában, melyik ered nagy vagy kis embertől, cipőtől vagy mezítlábtól, nagy szeges csizmától, állatoktól. Kocsik kerekeinek, kerékpárnak a nyomait is szemlélje meg. Ha talál egyes lábnyomokat, amelyek ugyanazon személytől eredőnek mutatkoznak, próbálja azokat, amennyire lehet, követni. Ezzel bizonyos gyakorlottságra tesz szert a lábnyomok keresésében, amelyet azután a bűnügyek nyomozása közben jól felhasználhat. Azt határozottan mondhatjuk, hogy ha az ember így előre nem gyakorolja magát, a nyomozás eseteiben soha sem ér el semmit.

A nyomozás alatt az első szabály: hogy semmitse rontsunk el a lábnyomokból s arra vigyázzunk, hogy új lábnyomok zavart ne okozzanak. Tehát meg kell akadályozni, hogy a házbeliek és falubeliek azon a helyen, ahol lábnyomok találhatóak, ide-oda járjanak. A fontosnak látszó lábnyomokat edénnyel, ládával vagy pedig feltámasztott deszkadarabokkal kell befedni; szükség esetén elegendő az is, hogy a lábnyomokat addig is, amíg velük tüzetesebben lehet foglal-

koznunk, akként biztosítjuk, hogy melléjük kis fácskákat szurunk a földbe. A lábnyomokat nemcsak a helyszin közelében kell keresnünk, hanem a helyszin távolabbi tájékán is. A tettes ugyanis rendszerint vigyáz arra, hogy közvetlen a helyszine körül lehetőleg úgy járjon, hogy nyomok utána ne maradjanak, pl. lábujjhegyen jár. Vagy mint a cigányok szokták: rongyot köt a mezítelen lábára, mikor a beltelekbe hatol. Márészt pedig nem tévesztendő szem elől, hogy a helyszin közvetlen közelében azok, akik a tettet felfedezték és azok, akik annak hírére odagyültek, az udvart és környékét össze-vissza szokták taposni. Így tehát ott lábnyomokat, különösen olyanokat, amelyekből valami hasznunk lenne, nem igen fogunk találni.

Nem így lesz az eset, ha a háznak, kertnek s a házkörüli területnek a tájékát figyeljük meg. Gondoljunk arra, hogy hogyan szokott a tettes a tett elkövetése után menekülni. Rendesen nem a házhoz vezető uton old kereket, hanem arra rohan, amerre tud. A kerten át és azután ki a földekre, tehát a ház mögött és a mellett kutassunk nyomok után. Tegyük fel pl. az esetet, hogy a lopás előtti nap szárazság volt, a lopás éjjelén eső vagy hó esett s a lopás az eső vagy hóesés után követtetett el, a háziak pedig aludtak; itt egész kétségelen, hogyha reggel a nyomozó lábnyomokra talál a kert mögötti gyepen, azok a tolvajoktól eredtek. Jellemzők lehetnek a lábnyomok, ha a cselekmény éjjel követtetett el s így a tettes vagy nem ismerte, vagy nem látta az utat, amelyen menekült; ilyenkor megfigyelhetjük, hogy a tettes ide-oda tántorgott, kőbe, cövekbe, vagy valami bokorba botlott, az utat kereste és ezért össze-vissza járt-kelt és így járásának a nyomai semmi esetre sem lesznek olyanok, mint azé, aki az utat ismeri vagy pedig nappal jár. Olyan esetekben is jellemző nyomokat fogunk találni, amikor a tettes valami

tárgyat magával vitt, s azt vagy leejtette, vagy pihenés céljából letette, Ilyenkor még az elvitt tárgy lenyomatának alakjából is következtetés vonható. A lábnyom pedig azokban az esetekben, amikor a tettes valami nehéz tárgyat cipelt, feltétlenül erősebb, mélyebb és így a megfigyelésre is alkalmasabb lesz. Ha a követett lábnyomokba más nyomok is vegyülnek bele, akkor attól a ponttól, ahol találkoznak, távolabbra is kutassunk az eredetihez hasonló lábnyom után. Ha a lábnyom megszűnik, jelöljük meg valami pálcikával az utolsót és kutassunk a távolabbi környezetben ismét a nyom után, mert lehet, hogy azon a területen egy darabon a föld felületének sajátosságai folytán az egyes nyomok nem vehetők észre, de utóbb újra előjönnek.

Nagyon jó szolgálatot tehet a lábnyomok megfigyelésénél egy ügyesebb cipész vagy csizmadia; s ugyancsak úgy az ember, mint az állati nyomok keresésénél egy értelmes, tapasztalt vadászember, aki megszokta az állatok nyomait figyelni, végül igen sikeresen lehet alkalmazni ilyen esetekben a betanított rendőr-kutyákat is.

3. Vérfolnyokok.

A vérfolnyokok a bűnügyi esetekben rendkívül nagy szerepet játszanak. Ezeknek felkeresése, pontos leírása és megőrzése elsőrendű kötelessége annak a nyomozónak, aki a bűntett színhelyén először megjelenik. Itt is mindenekelőtt nem lehet eléggé figyelmébe ajánlani a nyomozónak azt a különös elővigyázatot, hogy semmi olyasmi ne történjék, ami ezeket a nyomokat eltörli, vagy pl. hogy valaki a vértócsába lépjen és a nyomokat elváltoztassa s újabb nyomokat taposson. E végből ismét első dolog megállapítani azt, hogy ki volt már előbb a helyszínen, nem-e változtatott el ott valamit, vagy nem-e kent el vala-

mi nyomot. Célszerű a házbeliek ruháit, cipőit megfigyelni, annak megállapítása végett, hogy valaki nem-e kente be magát véletlenül vérrel. Azután zárjuk el azt a helyet, ahol a vérnyomokat keresni akarjuk. Ha a büntett szobában követtetett el, úgy a házból, mint az udvarból lehetőleg mindenkit el kell távolítani, ha pedig szabadban követtetett el a bűncselekmény, akkor meglehetősen nagy területről kell el távolítani mindenkit. De magunknak is nagyon vigyáznunk kell a keresésnél arra, hogy valamit el ne töröljünk azzal, hogy valamibe ütközünk, falhoz támaszkodunk vagy a falhoz surlódunk vagy valamely tárgyat megfogunk.

Rendesen egy vagy legfeljebb két egyén fogjon a vérnyomok kereséséhez, mert ha különösen a kis parasztlakás szobájában többedmagunkkal tartózkodunk s a teret teljesen elfoglaljuk, mindez a vigyázatlanság könnyebben megtörténhetik.

Szobában, zárt helyen mindig gyertyával és jó nagyítóüveggel keressük a vérnyomokat és pontrólpontra nézzük meg az egész helyiséget. Főképen azt vegyük figyelembe, hogy a többnyire vörösbarna festésű bútorokon különösen nehezen vehető észre a vérnyom. A megszáradt vér többnyire vörösbarna, nagyon hasonlít a firniszhez és ha jobbról is, balról is gyufa- vagy gyertyavilággal nézzük s a gyertyát ide-oda mozgatjuk, csillámló fénye van.

Meg kell azonban jegyeznünk, hogy bizonyos anyagokon, pl. szöveteken a megszáradt vérnyom kék, rózsaszínű és gyakran zöld is szokott lenni, de a firniszszerű mázát nem veszi el.

Minden ilyen gyanus foltot meg kell tehát figyelni. Nagyon gondosan szemügyre kell venni azonkívül minden tárgyat, hogy megállapítsuk, nincs-e rajta vércsepp. A padlót, a falakat, az ágyterítőt, bútorokat, mosóedényt, szekrényeket, fiókos szekrényt; igen gyakran találni vérnyomot az asztal

táblájának alsó oldalán is, mert közönségesebb embernek rendes szokása piszkos kezét az asztal aljába törölni.

Találni vérnyomokat a kilincsen vagy a tornácon is, amerre a tettes távozott. Sokszor eldobott véres papírt vagy ruhát is találhatunk, amelybe a tettes a kezét megtörölte.

Semmi esetre sem szabad a vérnyom megfigyelését mellőzni, még akkor sem, ha olyant találunk, ami szemmel láthatólag valami leölt állat véretől eredhetett, vagy pedig amire a házbeliek azt akarják bizonyítani, hogy az orrvérzéstől, bolhacsipéstől vagy havi tisztulástól eredt. Mindezt meg kell figyelni s az alább előadandó módon megőrizni, mert az orvosi és vegyészeti tudomány manapság már pontosan megtudja állapítani azt, hogy a vér honnan eredt. E szakértők ilyenekre nézve felvilágosítást fognak adni a bűnvádi eljárás során, nekünk tehát kötelességünk minden vérnyomot összegyűjteni.

A nyomozónak mindebből folyólag szorgos teendője a községi bírakat, előljárókat állandóan ahhoz szoktatni, hogy semmiféle nyomhoz ne nyuljanak, hanem ha ilyet találnak, akkor úgy ezek, mint a nyomozó, rögtön fogantatósítsák a vérnyom megőrzését akként, hogy azokra edényt vagy kosarat vagy fel támasztott deszkát, fadarabot tesznek.

Meg kell említenünk, hogy olyan vérnyomok után is lehet kutatni, amelyek nem találhatók azonnal fel, mert a terhelt iparkodott a vérnyomokat eltávolítani. Ez azért rendkívül fontos, mert ha valakire rá tudjuk bizonyítani, hogy ő akár a testéről, akár a ruhájáról vagy valamely tárgyról vérnyomokat iparkodott eltüntetni, ezzel egyúttal rábizonyítottuk azt is, hogy vagy ő a tettes vagy a büntetttben valami része volt.

A büntettes, aki kezét idegen vérrel bepiszkította, azt többnyire lefogja mosni. Munkás ember hét-

köznapokon nem szokta kezét gondosan megmosni. Ha tehát a gyanúsítottnak a keze feltűnő gondosan van lemosva, mindenesetre célszerű a kezét alapos megfigyelés alá venni, mert hátha a tisztogatás nem sikerült teljesen. Nagyon fontos az arcnak s különösen a hajnak a megvizsgálása, mert a tettes vagy nem gondol arra, hogy ott is vannak odafröccsent vérnyomok vagy pedig rendszerint nem képes azt olyan gondosan kitisztogatni, mint a kezeit. Úgy a kézen mint az arcon és a hajon a vérnyomok megvizsgálását egy jó nagyító üveggel végezzük. Gondosan meg kell azután vizsgálni a terhelt alsó és felső ruháit és cipőit is.

Abban a sietségben, amellyel a büntettes büntette nyomait eltüntetni iparkodik, olykor mégis elfeled valamit.

Egy vizsgálati fogoly, egy paraszt, aki ruháit gondosan kitisztogatta a ráragadt vértől, a csizmájáról teljesen megfeledkezett. A ruhák feltűnő gondos kimosása ilyen esetekben mindig gyanús; ha a gyanúsítottnál ilyen feltűnő mosás gyanuját találjuk, első feladat azt kutatni, hogy miért lettek ezek ilyen erőszakosan kimosva. Férfiak többnyire nem értenek úgy a vérfoltok kimosásához, mint a nők, akik a havi tisztulás vérnyomait kimosni megszokták s a férfiak elkövetik olykor azt a hibát, hogy a vért hideg víz helyett meleg vízzel mossák, ami csak a ruhanemű erősebb dörzsölése útján sikerül és ez esetleg észrevehető. Úgy a ruhanemű, mint az egyéb tárgyak, balta, kés, bot, dorong kitisztítása többnyire nem sikerül úgy, hogy a ruhaneműek valami ráncában, a zseb szögleteiben, a gombok hátsó felén, a bot vagy dorong hasadékaiban ne maradjon vissza valami vérnyom. Zsebkéseknél, azon a helyen, ahol a penge a nyélhez van illesztve, a fejszénél ott, ahol a fejsze a nyélhez illesztve van, szorul be a vérnyom. Néha épp azért lesz itt-ott megtalálható, mert a büntettes

letisztítás közben nyomta be oda. Ugyanígy, ha a padló felmosatott, a padló deszkái közé juthatott vérnyom, hiszen jól tudjuk, hogy midőn a padlót felszedik, a deszkák között mindenféle por, piszok, morzsa szokott lenni.

A talált vérnyom alakjából is lehet olyan következtetéseket vonni, amelyek a bűncselekmény lefolyására felvilágosítást adnak. A falra vagy valamely tárgyra fröccsent vér arra mutat, hogy hol állhatott a sértett. A vércseppek pedig következtést engednek vonni arra, hogy milyen irányban csepentek le a földre. Ha a vérző egyén állt, akkor a földre hullt cseppek kerek foltok, ha pedig szaladt, akkor a cseppek hosszukásak (l. 34. ábra.) Épp úgy különböznek ezek a cseppek, mintha valaki valami másféle folyadékot csöppent a földre, ennek is egész más nyoma marad, ha az illető állt, mintha valaki menőfélben csepegtet el valamit.

Egy fogoly meggyilkolt egy fogházőrt. A halott az ágyban feküdt. A tettes úgy védekezett, hogy midőn szökést kísérelt meg, a fogházőr megakadályozta és őt ütlegelni kezdte; ő önvédelemből járt el és a fogházőrt megölte s azután a holtat ágyba fektette. Az ágy fején azonban agyvelővel kevert, odafröccsent vér találtatott. Ebből következőleg tehát a tényállás az volt, hogy a fogházőr ágyában gyilkoltatott meg. Ott, ahol az ember elvérzik, oly vértócsának kell lennie, mely 1—2 liter vérmennyiségnek felel meg. Ha tehát a hulla nem ezen a helyen fekszik, ez annak a jele, hogy halála után lett oda cipelve. Ez különösen olyan esetekben fordul elő, ha valakit megölnék s azután hulláját pl. vasuti sinekre fektetik, hogy úgy lássék, mintha a vonat gázolta volna el.

Megemlítjük végül azt, hogy a fényképezés ma annyira ki van már fejlődve, hogy arra való fényképező készülékkel oly vérnyomokat is le lehet fény-

képezni, amelyeket szabad szemmel nem lehet észrevenni. Bizonyítéka ennek az, hogy finomabb kidolgozásu arcképeken sokszor oly sebhelyek is láthatók az arcon, amelyeket eddig észre sem vettünk.

4. Kéznyomok.

Más helyütt szólunk az ujjnyomatokról vagyis arról, hogy az ember kezének belső felületén, jelesül az ujjak utolsó izén, finom vonalak találhatók amelyek nagyjában össze-vissza futnak, de pontosabb megfigyelés szerint különböző íveket, hurkokat és örvényeket alkotnak. Ezeknek az alakzatoknak meg van az a tulajdonságuk, hogy először minden embernél az egész életen át ugyanolyan alakjuk van (ha csak sebhely nincs a kézen), másodsor, hogy ezek az alakzatok minden embernél mások és mások. (l. 35—38. ábra.)

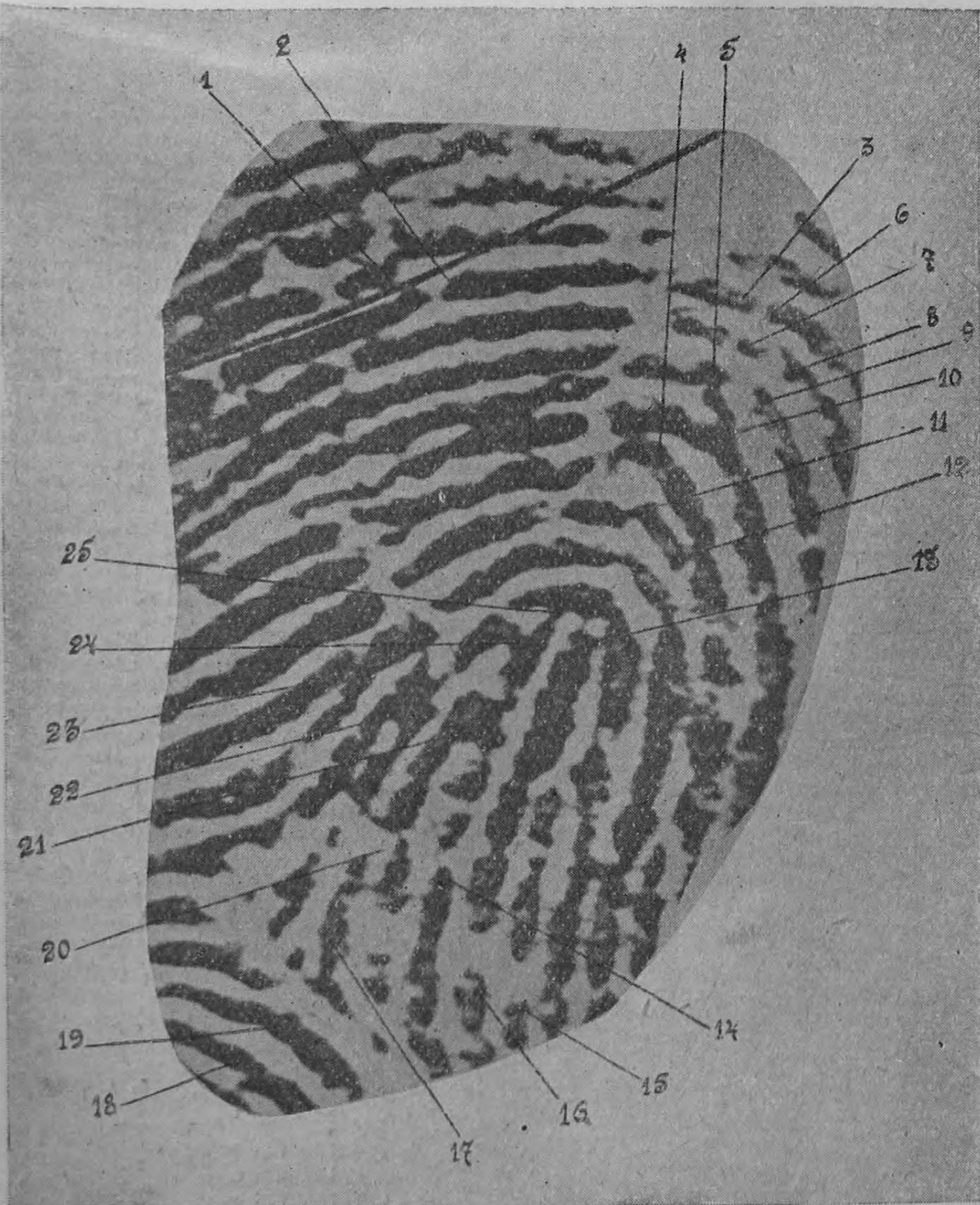
Ha tehát valaki valamely tárgyat megfogott és ez a tárgy puha volt, úgy hogy a kéz nyoma ott maradt vagy pedig valaki piszkos kézzel fogott meg valamely tárgyat és azon kéznyomai észrevehetőek, az illető egyén ujjlenyomata ott maradt, ezeket az ujjnyomatokat szakértők képesek levenni s a gyanúsított egyén ujjlenyomatával összehasonlítani. Nekünk tehát első feladatunk azokat a tárgyakat, amelyeken ilyen kéznyomok láthatók, biztosítani. Mert amint azt az igazságügy- és belügyminisztereknek 24300/908. számú rendeletéhez csatolt függelék 4. pontja előírja, azokat a tárgyakat, amelyeken ujjnyom van, az országos bűnügyi nyilvántartó hivatalhoz kell beküldeni. Ezt a beküldést a kir. ügyészség vagy a vizsgálóbíró eszközli, de természetes, hogy a tett színhelyén megjelent csendőrnek vagy rendőrnek kell első sorban gondoskodni arról, hogy ezek a tárgyak megőriztessenek s gondosan biztosítottassanak, nehogy idegen kéz összefogdossa őket.

Előfordult egy eset, amelyben szerepet játszott egy olyan postatakarékpénztári könyv, melyen a gyanúsítottak ujjlenyomatai megtaláltak. A nyomozás alkalmával a nyomozó rendőrtisztviselő, midőn a gyanúsítottakat kihallgatta, többször a kezükbe adta megtekintés végett ezt a takarékpénztári könyvet. Miután így nem volt megállapítható, hogy az ujjnyomatok mikor kerültek a könyvre, a vádlottakat fölmentették.

A már említett miniszteri rendelet elrendeli, hogy azok a tárgyak, melyeken ujjnyom van, alakjuknak megfelelő módon csomagolandók be. E csomagolásnak különös gonddal kell történnie, mert a tárgy felületének azt a részét, melyen a nyom van, semminek, még a csomagolásra használt papirosnak sem szabad érintenie. A helyszini ujjnyom a levegő hosszas behatása folytán gyengülésnek van kitéve, így tehát azt a lehető legsürgősebben kell beküldeni a kir. ügyészséghez, hogy az az országos bűnügyi nyilvántartó hivatalhoz továbbítsa.

Igen természetes, hogy ha találtunk is világos helyszini ujjnyomot, amely a tettestől eredhetett, ez egyéb bizonyítékok hiányában nem elegendő a bűnösség bebizonyításához, mert nevetséges lenne, ha ujjnyomot találunk, hozzá széles e világon embert keresni. Azonban ha egyéb bizonyítékaink is vannak, az a körülmény, hogy a szakértő az általunk valamely tárgyon talált ujjnyomot azonosnak találta valamely gyanúsított ujjnyomatával, mindenesetre súlyos bizonyíték a gyanúsított ellen. Olyan esetben azonban, ha az ismeretlen tettes rovottmultu, akkor ujjlenyomata meg lesz az országos bűnügyi nyilvántartó hivatalban. Ha tehát ide küldjük be az ujjlenyomatot, akkor innen megkapjuk a felvilágosítást, hogy kié az ujjnyom.

Érdekes esete a helyszini ujjnyom hasznának a következő két példa:

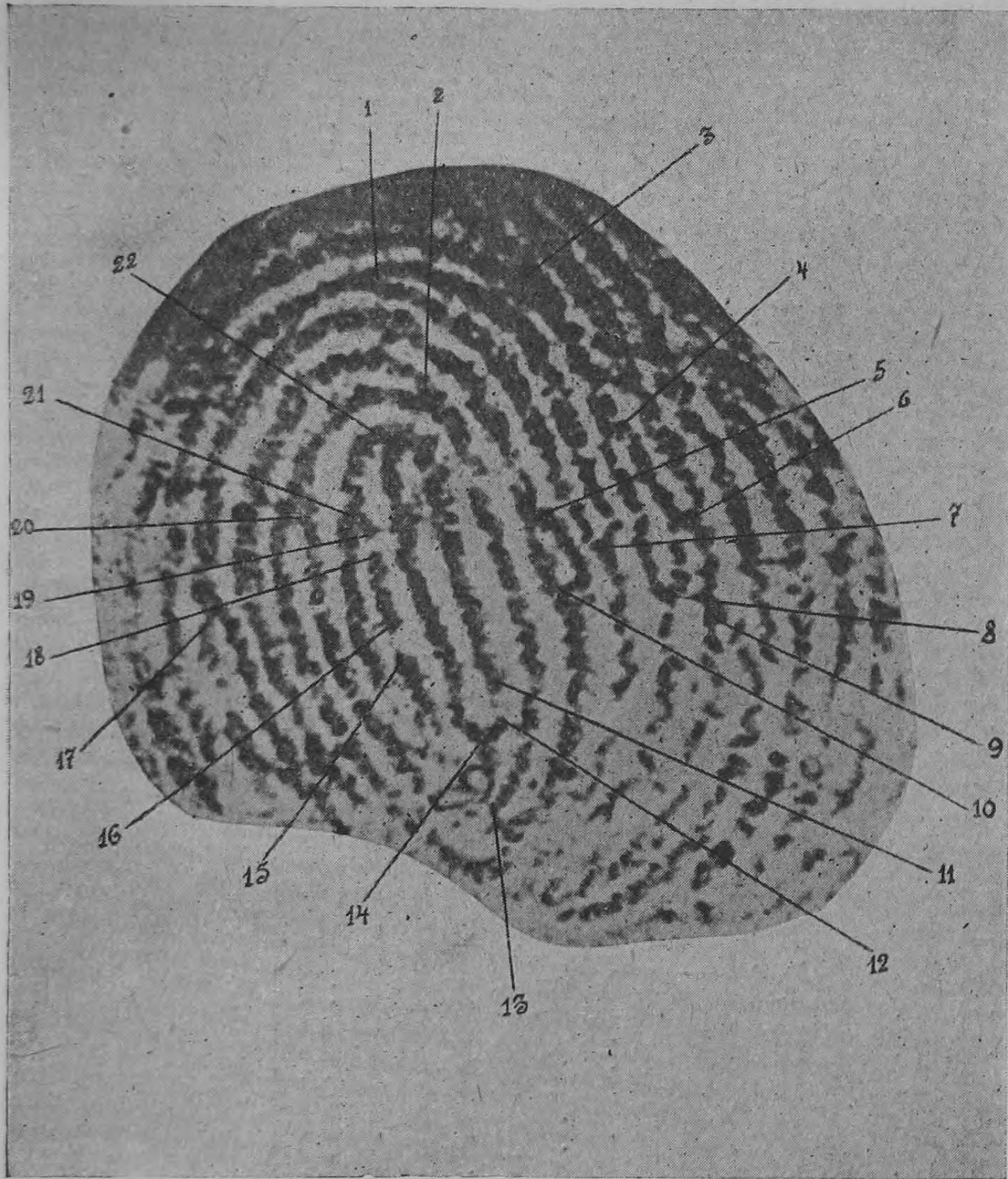

16. ábra.

16. ábra. A dánosi csárda ivójában talált borospohárról levett ujjnyom. 17. Lakatos Balog jános Párnó jobb mutatóujjáról levett festékes ujjnyom. Minden egyes számjelzett pontja és az azok között lévő fodrok (vonalak) száma

17. ábra.

18. ábra.

19. ábra.

18. ábra. A boros pohárról levett másik ujjnyom. 19. ábra. Lakatos Balog János Párnó jobb hüvelykujja.

Egy hajón egy pénzzel telt papircsomag tartalmát ellopták. A tettes a pecsétet feltörte, s a göngyöleget újra bepecsételte, úgy, hogy a pecsétviaszt jobb hüvelyével nyomta rá. Valamennyi hivatalnokkal, aki a csomaggal foglalatostkodott, pecsétviaszba nyomott ujjlenyomatok vétettek fel. Egyik ujjnyomat teljesen egyezett a csomag lenyomatával.

Egy betörő egy villába való behatolásakor frissen mázolt ablakdeszkát fogott meg s ujjai világos lenyomatot hagytak maguk után. A lenyomatot lefényképezték, összehasonlították a büntettek fényképgyűjteményében felvett betörőkével s így a tettesre akadtak.

A dánosi rablógyilkosságban is nagy szerepet játszott a helyszíni ujjnyom a járásőrmester különös ügyessége folytán.

A dánosi csárda ivójában az asztalon talált boros üvegeket a nyomozás alatt alapos vizsgálat alá vévén, mivel azok egyikén ujjnyomokat vett észre, azt biztonságba helyezte abban a reményben, hogy az ujjnyomatrendszer segítségével ez esetleg a tettes kiderítésére vezet. S tényleg később a szakértő által ez ujjnyomokról készített fénykép alapján sikerült is megállapítani, hogy az ujjnyom a Lakatos János (Sztójka Párnó) ujjlenyomatával azonos. (16—19. ábra.)

Egy kereskedő gépirásos fenyegető levelet kapott. A levélboríték leragasztott fedelét felnyitották és anilinporral lehintették, mire ujjnyomok tűntek elő. Mivel a levélborítékot a fedél belső oldalán ragasztáskor a levél csomagolójának okvetlen meg kellett a 2 hüvelyk ujjával fognia, ezen előtűnt ujjnyomok csak az övéi lehettek. Midőn ezeket a gyanúsítottól felvett ujjnyomokkal össze hasonlították, kiderült, hogy ezen ujjnyomok teljesen azonosak.

5. Egyéb nyomok.

Az eddig leirtakon kívül figyelembe kell még vennünk minden egyéb nyomot is, ami a helyszinén visszamaradt.

Igy a tettes botjának nyomából lehet megállapítani, hogy mily végü bot volt az, s hogy nem-e öreg ember használta, ki arra erősen támaszkodott, nem-e balkezes volt az illető, mely esetben a bot a balláb oldalán hagy nyomot.

A küzdelem helyén a bot vagy csak gyenge nyomot hagy maga után, vagy nyoma egyáltalában nem látható, mert a tettes nem támaszkodásra, de ütésre használta.

Rendes menet alkalmával a jobb kézben tartott bot nyoma minden második jobb lábhegynél, sietve menőnél pedig minden ballábnyom oldalán látszik.

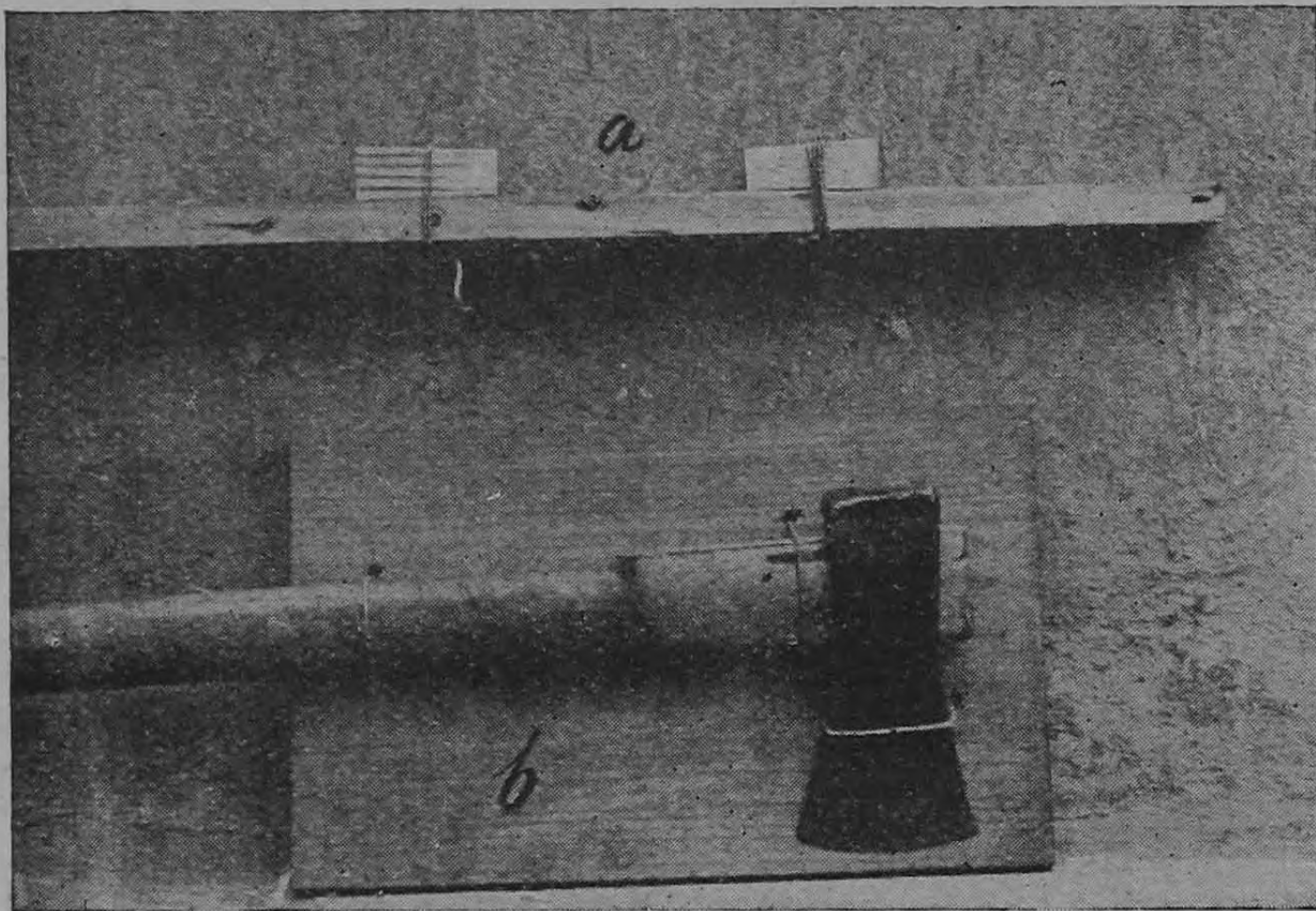
A lólábak nyomaiból is sokat lehet következtetni. Az első lábak nyomainak távolsága a hátsóktól a ló hosszára enged következtetni. A lóismerő sok egyebet is tud a lóláb nyomokból kiolvasni ; így a lópaták netáni szabálytalanságát, a patkolás hiányosságait, a ló járását, menetütemét stb.

A kutyalábnyomok sem hagyhatók figyelmen kívül ; ebből lehet következtetni a kutya nagyságára, fajára. Az egyik lábán sebesült kutya három lábön szalad s így egy lábnyoma hiányzik, nyájörző eb hosszú szúra kötött kölöncét a földön vonszolja. A keréknyomokból lehet következtetni a szekér alakjára és nagyságára ; a taligánál a két-két kerék egymástól való távolsága kisebb, mint a szekéرنél. Kocsinál az első kerekek nyomai a hátsókon belül esnek. A kerékpántok nyomait figyelve, az esetleges szegelés hiányosságait is észrevehetjük, p. o. ha minden 5. szeg hiányzik.

A keréknyomok mélységéből lehet következtetni, hogy milyen nehezen volt a szekér megrakva. Teher-

kocsiknál a kerék alatt a föld a keréknyomban kéregszerűen összesajtolt darabokban fekszik. A lópaták állásából lehet következtetni, hogy mily irányban haladt a szekér.

Volt azonban már arra is eset — és pedig ezt az üldözött Rákócziról mondja a legenda — hogy lovai patkóit visszajáról verette fel, hogy üldözőit menekülése irányáról megtéve. Lejtőn lefelé haladó kocsi-
nál a kerékkötő nyomait láthatjuk, mert az egyik

20. ábra. Vérfoltokkal borított bűnjelék becsomagolása: *a)* lécs, *b)* fejsze.

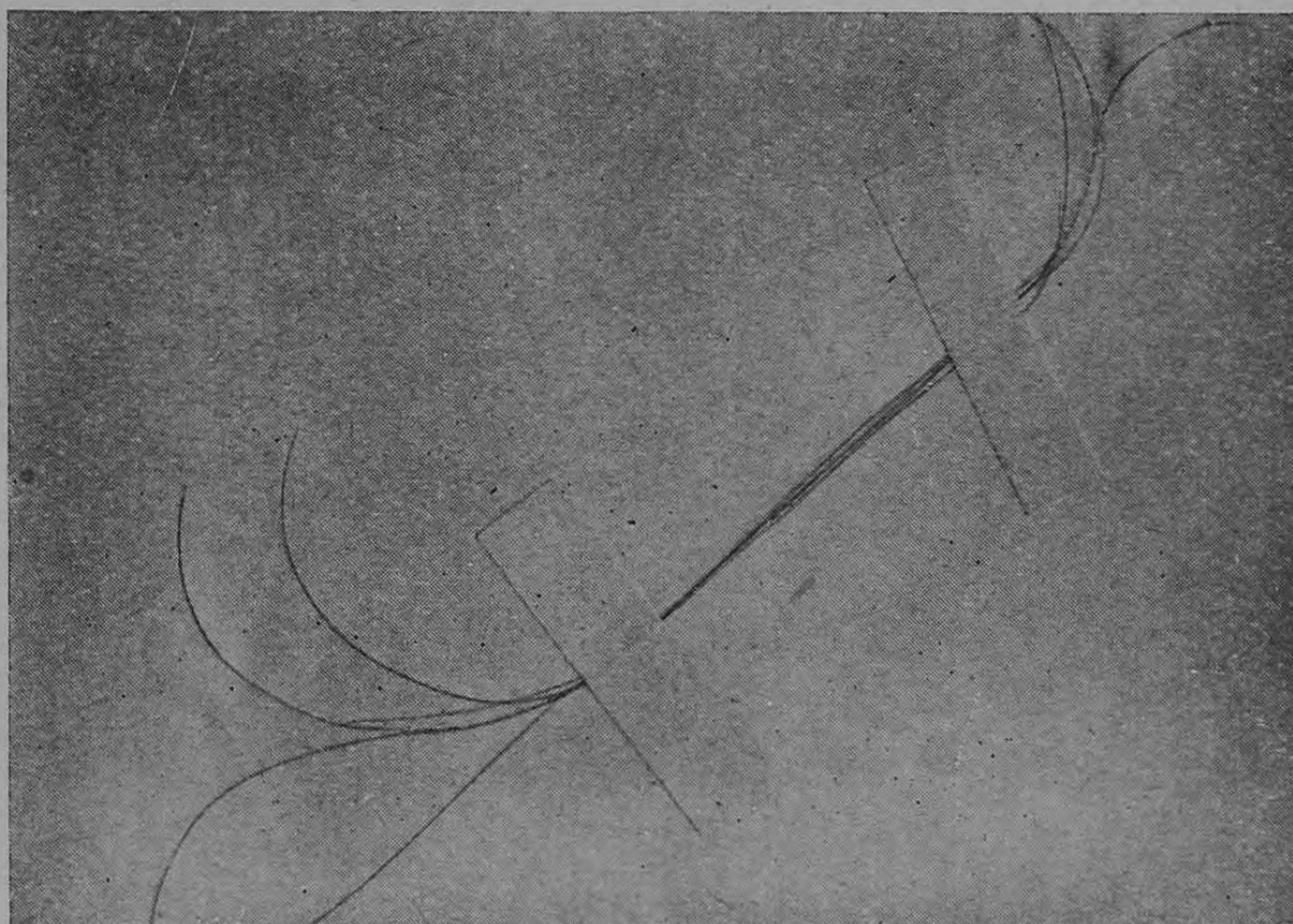
hátsó kerék a földet surolja. Jellegzetes a kerékpár és az automobil gummijának nyoma is; a gummi recéi is más és más alakúak s úgy ezekről, mint az esetleges ragasztások, foltok nyomairól is rá lehet ismerni az elhaladt bicikli- vagy autóra.

Az áldozat kezében vagy a tett színhelyén talált kalapban vagy más helyütt visszamaradt hajsza is megőrzendő: ha ezt azonosnak találják a szakértők a gyanúsított hajával: ez fontos gyanuok lehet.

A helyszínén levő emberi ürületekből a vegyész kö-

vetkeztetheti, hogy mily táplálkozású ember, tehát úr, vagy pór volt-e az illető. Az ugyanitt hátrahagyott papirdarabok is néha nyomravezetők.

Egy alkalommal ily helyen egy árjegyzéklap találtatott; az árjegyzék küldőjét megkérdezvén, hogy a kérdéses vidékre kinek küldött árjegyzéket ezen alapon fel lehet fedezni, hogy ki volt a tettes. A talált bűnjeleket olyképen kell elcsomagolni és szállí-

21. ábra. Hajszál megőrzése bűnjelként.

tani, hogy azokon változás ne történjék. A 20. ábra mutatja, hogy oly tárgyakat, amelyeken vérnyom van, hogyan kell a becsomagolás előtt elkészíteni: a fejszét pl. falapra kötjük, a lécre fadarabokat kötünk, de úgy, hogy a vérnyomos hely szabadon maradjon s a csomagoló papir ne érje.

A 21. ábra a bűnjeles hajszál megőrzését mutatja: két papirszelettel van leragasztva, de úgy, hogy az kihúzható legyen.